

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Kotel za parjenje prašičje klaje.

Pri nas je navada, da prašičem kuhamo. S kuhanjem se porabi mnogo drv in tudi dela, kar vse podraži prašičjo rejo. Vendar ima kuhanje take prednosti, da odtehtajo stroške za drva in delo, in da se bo po naših krajih še zmeraj kuhalo potrebno klajo, posebno v zimskem času.

Kaj pa ima kuhanje dobrega na sebi? Odgovor na to vprašanje ne bo težak. Pred vsem je poudarjati, da se s kuhanjem uničujejo razne škodljive snovi, ki jih nahajamo pri nagnitem ali kako drugače pokvarjenem korenstvu. Vročina pomori namreč tiste gnjilobne, plesnive in druge kalí, ki se nahajajo na taki krmi in katerih ni mogoče na drug način zatreti. S pokladanjem kuhane in gorke klaje skrbimo pa tudi za živотно toploto, kar je zlasti v zimskem času in po naših mrzlih svinjakihi potrebno. Ako bi pokladali v tem času samo surovo ali mrzlo klajo, potem bi se porabilo mnogo krme za proizvajanje telesne toplote. Vsa ta krma je pa za užitek zavržena. Iz te krme, ki se porabi za vzdrževanje telesne toplote, ni ne mesa ne tolščobe. Slednjič je pa tudi to poudarjati, da je kuhana krma bolj slastna in v gotovih ozirih lažje prebavna, že celo, če so živali od mladega vajene na kuhano krmo. Res je pa tudi, da je treba nekatero krmo sploh kuhati, kar velja za krompir in pesno cimo.

Pri nas kuhamo korenstvo v svinjskih kotlih, ki se napolnijo z dotično krmo in nalijejo z vodo. Še bolj kakor v svinjskih kotlih se pa pripravi korenstvo v takoimenovanih parilnikih, t. j. v kotlih, kjer se korenstvo pari na mestu kuha. V tak kotel se dene le malo vode, vrh katere se naloži korenstvo do vrha in potem trdno pokrije. Voda začne kmalo vreti, iz nje nastane sopar, ki prešine in zmehča korenstvo, kakor bi bilo kuhano. S takimi kotli se porabi dosti manj drv. Veliko vredno je pa tudi to, da se korenstvo samo pari namesto kuha, kajti s kuhanjem se izlužijo tudi nekatere redilne snovi, ki gredo v zgubo, če se kuhanica odlije; to se pa mora zgoditi n. pr. pri krompirju, ker ima ta kuhanica tudi škodljivo snov „solanin“ v sebi.

Prav dober kotel za parjenje krompirja in korenstva je n. pr. Titania-kotel, ki se lahko ogleda na kmetijski šoli na Grmu.

Krompir je najbolje pariti in se mora dotična kuhanica zmeraj odličiti, ker je škodljiva. Vspešno je pa tudi parjenje ostalega korenstva, pese, repe, korenja itd. V „Titania“-parilniku se da pa tudi druga krma pariti n. pr. rezanica, kar je važno zlasti v tem slučaju, ako je slama od rje strta, plesniva itd. Seveda je tako krmo po malem mešati drugi krmi.

Zakaj so krajevne vinske zadruge potrebne.

Za vpeljavo boljše vinske trgovine je treba skupnega dela vseh vinogradnikov. Vsi vinogradniki, katerim je mari, da se povzdigne kupčija in ki so navezani na dohodke svojih vinogradov, bi morali pristopiti v krog združnikov. Vprašanje pa nastane, ali naj pristopijo k deželni zadrugi ali naj se organizujejo po vinskih okrajih in naj pristopijo raje za člane krajevnih zadrug. — To vprašanje spravljamo danes za to na dan, ker se slišijo o tem razne sodbe, in ker želijo posamezni vinogradniki pristopiti k deželni zadrugi v Ljubljani, dočim hočejo drugi imeti domačo vinsko zadrugo, ki se ima osnovati v zvezi z deželno zadrugo v Ljubljani.

O tem vprašanju, kam je pristopiti, je naše mnenje sledeče.

Deželna vinska zadruga potrebuje za svoje delovanje krajevnih zadrug. Ona potrebuje za vpeljavo kupčije po drugih krajih enotnega in dobrega blaga v večjih množinah, in tega zamore dobiti le od krajevnih zadrug. Zato so krajevne zadruge neobhodno potrebne. Te naj se osnujejo kot proizvajalne zadruge, namreč na ta način, da bodo v prvi vrsti grozdje kupovale in same napravljale vino. Kjer je dosti vinogradov in ugodnih pogojev za snovanje krajevnih zadrug, tam naj se osnujejo krajevne zadruge in prizadeti gospodarji naj pristopijo t. m. za člane. V okolici krajevnih vinskih zadrug naj se torej zapišejo vinogradniki za člane krajevnih zadrug, ki imajo pred vsem za to skrbeti, da pripravljajo potrebna vina za kupčijo. Taka krajevna zadruga ima potem pristopiti k deželni zadrugi in vzeti kot članica primerno število deležev.

Oni vinogradniki pa, ki se nahajajo po krajih, kjer ni pričakovati v bližnji prihodnosti krajevnih zadrug, oni naj pristopijo naravnost k deželni vinski zadrugi. K deželni centrali naj pristopijo pa tudi vsi drugi vinogradniki, katerim dopuščajo sredstva, da se udeležujejo združne vinske kupčije. Deželna zadruga potrebuje mnogo sredstev, ker bo morala organizirati in voditi vso kupčijo doma in na zunaj, dočim imajo krajevne zadruge pred vsem le za to skrbeti, da pripravljajo za kupčijo pripravno in enotno blago v večjih množinah.

Seveda bodo imele krajevne zadruge tudi lokalno kupčijo v svojih rokah. Krajevne zadruge morajo imeti velike kleti in dobro izvežbane kletarje, deželna zadruga mora pa razpolagati z vinskimi potniki in trgovsko izobraženimi močmi.

Iz tega se vidi, da bi bila vsa organizacija pomanjkljiva, ako se ne bi naslanjali na krajevne zadruge, ki naj sestoje iz vseh prizadetih vinogradnikov dotičnega kraja.

Politični pregled.

Slovanska unija vztraja v najodločnejši opoziciji. — Dunaj, 17. avgusta. Slovanska Unija je v svoji današnji seji po dvehurnem posvetovanju sklenila, da — 1. proti vladnemu sistemu slejkoprej vztraja na stališču najodločnejšega nasprotstva in s sedanjim vladnim sistemom ne stopi v pogajanja. — 2. Sklep glede taktike v nastopu zoper vlado si Slovanska Unija pridržuje do sklicanja državnega zbora. — 3. Slovanska Unija se udeleži konference Glabinskega. — 4. Slovanska Unija zahteva, da se dá jeseni deželni zborom na razpolago zadostni čas za zasedanje. 5. Na predlog češkega poslanca Choca Slovanska Unija najodločnejše obsoja nečuvne persekucije, ki se vrše proti Slovanom na Nižjem Avstrijskem in od vlade najenergičnejše zahteva, da slovanske minoritete izdatno ščiti. — Vsled sklepov Slovenske Unije se splošno s skoroda matematično gotovostjo sodi, da akcija Glabinskega ne bo imela najmanjšega vspeha. Slovanska Unija je sklenila posvetovati se v eni prihodnjih sej glede vstopa Rusinov v Slovensko Unijo. Današnje pomembne seje Slovenske Unije se je udeležil rusinski poslanec Romančuk.

Po novejših poročilih je torej „Slovanska Jednota“ s svojimi jasnimi predlogi tudi drugim strankam naznanila, da se ona upira dosedanjemu germanizujočemu sistemu sedanje vlade, želi pa deložnost državnega zbora, a ne straši se nič morebitnega njegovega razpusta, ker bi slovanske stranke prišle ojačene iz novih volitev.

Konferenca načelnikov, ki jo je za 17. avgust sklical načelnik „Polskega Kola“ dr. Glabinski, prav za prav ni dosegla nič pozitivnega. Dr. Glabinski je po svoji stari navadi mešetaril za vlado in za prevagujoči upliv nemških strank. Upati je, da tudi Poljaki spregledajo in ne zapuste svojih slovanskih bratov tembolj ko vidijo, da se Nemcem nikjer ne kratijo pravice, ampak nasprotno le Slovanom. Dr. Glabinski je pooblaščen posredovati še na dalje med vlado in strankami; koncem meseca skliče baje zopet posvet načelnikov.

Dunajski Čehi so napravili izlet ob Donavi v Melk. Vse-nemška nahujskana mladež pa jih je ob vsej poti zasmehovala in kamenje metala na ladijo in celo streljala z revolverji. Policija, ki je delala red, bila je s kamenjem ranjena. Kako smešni so „hajlovci“, ki ljudem ne privoščijo niti zdravega zraka v prosti naravi boječ se, da bi izletniki takoj „počehili“ ondotno okolico.

Na Goriškem so se pričele volilne priprave za deželni zbor. Slovenska ljudska stranka bo morala sklicati več shodov, da ljudem pojasni resnični položaj, ker nasprotne stranke bodo porabile vse svoje sile.

Bosanski sabor nameravajo odpreti 1. januarja 1910. A prej odstopi skupni finančni minister Burian — naslednik mu bo baje grof Zichy — zopet Mažar. — Mažarizacija v Bosni napreduje. Ugnedili se bodo Mažari in jih bo težko ven spraviti.

Iz Srbije se poroča, da je v Belgrad došlo veliko vojnega materiala, osobito dinamita za izdelovanje bomb. Tako je prišlo iz Belgije 2 milijona in iz Francozke 1 milijon patron. Pogajajo se pa še za 48 baterij brzostrelnih topov.

Na Kreti so velevali ukazale, naj snamejo grško zastavo. Če Krečani tega ne storé, bodo vojne ladje izkrcale moštvo, ki bo samo snelo zastave, preté celo z bombardiranjem mesta Kanea.

Vsled tega preti med Grško in Turčijo vojna nevarnost. Grška vlada je poklicala pet rezervnih vrst. Vse torpedovke so pripravljene. — Turški minister se je izjavil, da Turki ne bodo prej mirovali, dokler ne zasedejo Aten.

Prijateljstvo med Angleško in Francozko se kaže tudi v dejstvu, da pride dne 22. avgusta angleški general French s 6 častniki h kavalerijskim manevrom na Francosko.

Iz Španskega se javlja, da so Španci pri Melilli vendar porazili Mavre ter jih pregnali iz njih postojank. Ob enem se tudi poroča, da so (mavriški) Kabili ujeli španskega generala Martineza z njegovim oddelkom, a da se Španci še le pripravljajo na odločilen naskok. — Zadnji nemiri, osobito v Barceloni, so zahtevali veliko žrtev: od policije, vojakov in meščanske garde je 18 oseb ubitih, 170 ranjenih; od izgrednikov pa 400 ubitih in 1100 ranjenih. Liberalno-socijalistični divjaki so razdejali 61 poslopij, same cerkve in samostane, ter napravili na poslopijih in umetninah 60 milijonov pezet škode. Gotovo lep novodobni napredek!?

Na Japonskem okrog Kiota in Ozake je bil grozen potres.

Zabavi in pouku.

Le en vinar!

Rešnična dogodba.

Marko je služil pri Škofovih. Ni se mu slaba godila, zakaj dobival je poleg prostega stanovanja in hrane še deset goldinarjev na mesec. V začetku njegove službe je bil njegov gospodar popolnoma zadovoljen z njim, a tudi Marku se ni bilo pritoževati; dela ni bilo preveč in tudi pretežko ni bilo, lahko in z veseljem je opravljal svoje delo. Pri gospodarju je imel že prihranjenih lepo svoto kronic. Upal je, da si nabere do jeseni, ko bo moral iti k vojakom, toliko, da mu ne bo šla trda za denar in da bo cela tri leta lahko shajal s svojimi prihranki.

A prišlo je drugače.

Nesreča je hotela, da so nekega dne spravili fantje Marka v gostilno. Sedel je v nedeljo popoldne po litanijah na klopici pred gospodarskim poslopjem in ravno v duhu računal, koliko ima že prihranjenega, ko jo primaha mimo njega Pačanov Polde, ki je bil znan pot pijanček prve vrste in ki je pil le na stroške drugih.

„No, no, Marko, kaj pa si tako zamišljen?“

„I, nič!“

„No, no, nič, nič, iz nič ni nič! Halo, kaj boš tu sedel in z lenobo Bogu čas kradel, pojdi raje z menoj v gostilno k Kambiču!“

„Na-a, Polde, po gostilnah pa jaz ne bom hodil!“

„No, no, kakšen fant pa si, da se bojiš gostilne! Hej, ko sem bil jaz v tvojih letih, to smo ga pili in plesali! Eh, eh, dandanes niste fantje za nič! Jeseni pojdeš k vojakom, pa se bojiš gostilne kot vruga! To ni lepo, to ni možko! Alo, pojdi!“

„Ne grem, pa ne grem! Še tega se mi manjka, da bi po gostilnah denar zapravljaj!“

„No, no, če se tako bojiš, da bi kaj zapravil, bom pa jaz plačal! Le pojdi!“

„Ti boš plačal? Kje pa imaš kaj?“

„To tebe nič ne skrbi! Pojdi, plačnik sem jaz!“

„Hm, en požirek bi mi ne škodil!“ mislil si je Marko in odšel s Poldetom k Kambiču.

Hrupno so ga pozdravili že pijani vinski bratci in mu ponujali od vseh strani piti.

„Čudno, prečudno, da si prišel!“ nagovoril ga je Petranov France.

„I, kaj bo čudno, kaj ne smem tudi jaz malo pogledati v kozarec?“ je ves iz sebe, da so ga tako veselo in radostno sprejeli, odgovoril Marko.

„Tako je prav, Marko! Kaj bi čepel vedno doma in kokiši stražil! Saj smo vendar fantje, ki pojdemo v jeseni k vojakom!“ je govoril dalje France, ponudil Marku kozarec vina, ga potrepal po rami in ga povabil k sebi na sedež.

„Alo, godec, zaigraj polko!“

Pari so se zavrteli. Marko je gledal in se čutil. Srečni so se mu dozdevali plesalci, ki se znajo tako lepo vrteti, blagorval je svoje tovariše, ki se vsako nedeljo tako lepo zabavajo.

„Ti, France, ali ne bi mogel tudi mene naučiti plesati?“ je vprašal svojega soseda Franceta.

„O, zakaj ne? Saj sem ti mislil že sam reči in omeniti to stvar! Kakšen vojak pa boš, če ne boš znal plesati? Takoj jutri začneva!“

„Dobro!“

Zvečerilo se je.

Marku je sicer vest očitala, da ne dela prav, a hudobni duh mu je zapeljivo šebetal: Ostani, pokaži se, da si fant!

In ostal je. Da bi pa zamoril glas vesti, je pil, veliko pil. Postajal je vedno bolj gostobeseden in vesel; vino mu je začelo lesti v glavo; postal je kmalu tako pijan, da ni mogel več na nogah stati, a vseeno se ni hotel še posloviti od živahne družbe, od dozdevnih svojih prijateljev, od plesalcev, od plesalk, od prijetnih glasov harmonike.

Iz vaškega zvonika je brnela polnoč.

„Jej, jej, kaj je že tako pozno?“ je vskliknil Marko in skušal vstati, a ni mogel, noge so mu odpovedale službo, glava mu je bila težka kot svinec od preobilo zavžite pijače.

In ostal je še nekaj časa.

„Sedaj je pa čas, da odidete! Dve po polnoči je že!“ je omenil krčmar Kambič in začel pivce spravljati spat.

„No pa pojdimo! Marko, plačaj!“ je rekel Pačanov Polde in sunil Marka pod rebra.

„I, i, kaj bom jaz plačal? Saj si vendar obljubil, da boš ti plačal!“ je jecljivo odgovoril Marko.

„Lej ga, prvič je šel v gostilno, pa naj še za njega plačujem! Ha-ha, Boga zahvali, da sem te vendar enkrat spravil v gostilno, saj vidiš, kako lepo je biti v taki družbi!“

„Saj res, lepo je biti v taki družbi!“ je prikimal pijani Marko.

„Torej plačaj!“

„I, i, no, bom pa plačal, če ni drugače!“

„Še zame, Marko! Veš, jutri začneva s plesom! Zastonj te ne bom učil, plačaj še zame!“ je silil Petranov France.

„O, zate tudi plačam, seveda, saj me boš učil plesati!“

„Za vse, za vse plačaj, saj si danes prvič v naši družbi, in stara navada je, da mora vsak novo vstopivši ud plačati vsemu društvu enkrat za pijačo!“ je vpil na drugem koncu mize nek pijanček.

„Kaj res? Ali je res taka navada? je vprašal Marko.

„Res, res!“ so mu pritrdili.

„No, no, potem pa že, potem pa že, potem pa moram plačati! Kambič, račun daj!“

Deset trdo prisluženih kronic je moral plačati Marko za pijačo. S tresočo roko jih je porinil pred krčmarja. Hudo mu je bilo zanje, a bal se je ustavljati svojim „prijateljem“. Vino je tudi storilo svoje. Marko ni mogel sam domu, tako je bil pijan. Pomagali so mu drugi, ki pa tudi sami niso bili dosti na boljšem od njega. Po vsej cesti jih je bilo dosti, sempatja se je kdo zvrnil v obcestni jarek in tam obležal in spal do jutra. Nazadnje je ostal z Markom le še Petranov France. Držal je Marka pod pazduho in se delal kot da ni nič pijan.

„Le korajžo, korajžo in pogum, Marko! Korajža velja! Pa vesel bodi, da si prišel k nam, v našo družbo, ne bo se ti slabo godilo, če boš pri nas! Kajne, v jeseni jo bova pa mahnila k vojakom! Ho, pa ga bova tudi tam pila, kaj ne, Marko!“

„Ja, ja, k vojakom ... pila ... pila ... kaj ne France!“

„Da, pa pela bova tudi, kajne! Daj, zapojva tisto: Kaj nam pa morejo, morejo, morejo, kaj nam pa morejo, če smo vesel? Nič nam ne morejo ... Ali ne misliš peti?“

„Na-a, France, ne morem!“

„E, se boš pa naučil, pa plesati te bom tudi naučil!“

France se je spodtaknil ob obcestni kamen in se zvalil v jarek. Potegnil je s seboj tudi Marka. Obležala sta, parkrat se grdo pridušila, nato pa zaspala. Zgodilo se je to ravno pred Škofovo hišo.

Gnusno je gledati pijanca, ko gre domu iz gostilne in meri cesto od desne proti levi in od leve proti desni in tako dalje, a stokrat gnusnejše je videti prijatelje alkohola, ko leže vsi zamazani in blatni v svoji pijanosti v blatu ob cesti. Človeka grabi jeza, ko gleda take prizore, in najraje bi pritisnil vsakemu takemu pijancu par gorkih, a to samo za hip. Takoj nato se ga poloti žalost, sočutje in smili se mu to bedno ljudstvo, ki znosi vsak vinar v roke krčmarjem. Smili se mu, ko gleda njih blede in upadene obraze, iz katerih gleda bolezen in želja piti, piti, še bolj piti! In vsak izmed nas mora sočutno reči: Oj ti ubogo, zapeljano ljudstvo, kdaj boš pustilo svojega najhujšega sovražnika, alkohol; kdaj boš spoznalo, da ti preobilo pitje ne koristi, ampak škoduje na duši in na telesu. In iz srca nam kipi k nebu glas pesnikov: O Bog, to dobo skoraj daj ... ! (Dalje pride.)

Dopisi.

Prečna. (Zgradba nove župne cerkve.) Blagoslov temeljnega kamna. — Ta blagoslov ukazuje sv. cerkev pri zidanju nove hiše Božje. Opravi ga škof sam ali pa kak za to pooblaščen duhovnik. Najprej se blagoslovi kraj, kjer bo stal glavni oltar. Nanj postavi duhovnik že prejšnji dan velik križ. To pomeni, da se ta kraj vzame v posest za božjo službo. Po molitvi krasnega psalma o šotorih Gospodovih se pokropi z blagoslovljeno vodo ter opravi pomenljiva molitev, naj Gospod Bog ta kraj milostno obišče, očisti in očiščenega ohrani. — Nato se blagoslovi vkladni kamen, ki mora biti čveterokoten, zato ker predstavlja vso zgradbo. Hiša Božja je imela že v prvih časih krščanstva obliko podolgovatega čveterokotnika — po svojih predpodobah stare zaveze, skrivnostni Noetovi ladiji, in veličastnem tempelju Salomonovem. V pokonstantinski dobi je to podobo nadomestil križ, središče in ognjišče Kristusovega delo-

vanja in našega odrešenja. Pa tudi križ se sestavi iz dveh čveterokotnikov. — Po pomenljivi molitvi, ki imenuje tudi Kristusa temeljni kamen, pa začetek in konec vesoljstva, kakor tudi pričujočega dela, pokropi kamen z blagoslovljeno vodo ter vdolbe vanj tri križe, prosi Boga, naj vsi, ki pomorejo k zgradbi, zadobe zdravje telesa in lek duše. — Nato se dotakne kamna ter ga vloži v temelj (s pomečjo zidarja) iskreno moleč, naj živi tukaj prava vera, strah Gospodov in bratska ljubezen. Sledi zopet škropljenje z vodo. — Slednjič blagoslovi vse druge temelje, začeni skrivnostipolno antifono: „Kako strašen je ta kraj, za-res tukaj ni družega ko hiša Božja in vrata nebeska“, nadaljuje 86. psalm o Sionskih temeljih (sv. cerkve) ter obhodi kropeč z blagoslovljeno vodo vse temelje. Zvršetek je pa v prekrasni molitvi in srčni želji, naj da Gospod tej zgradbi nebeski blagoslov, da se tako vtemeljena zvrši z Božjo pomočjo.

Dandanes je že skoraj v navadi, da se zvrši ta blagoslov, ko se stavba dvigne nekaj že iz zemlje. Pri nas smo si izbrali za to pomenljivi praznik sv. apostolov Petra in Pavla. Kamen je sklesal kaj lično kamn. mojster Anton Kokalj iz Bršljina, njegov sosed posestnik Jož. Drenik ga je pa pripeljal na okrašenem vozu k fari. Sv. obred je izvršil mil. g. prošt dr. Seb. Elbert kar najslavesneje v pontifikalijah ob mnogobrojni asistenciji sosednih in oddaljenih duhovnikov. Povabili smo tudi svetne gospode, na čelu jim zastopnika svetne oblasti visokorodnega g. V. barona Rechbacha, c. kr. okr. glavarja, g. župana, stavbené podjetnike itd. V slovesni procesiji smo se zvrstili iz stare cerkve v novo, tam zvršili sv. blagoslov po predpisanem obredu. Slavnost je povzdignilo tudi lepo vedenje neštete množice vernega ljudstva. Pozabiti ne smemo spominske listine, katero smo podpisali vsi duhovniki in svetni veljaki ter jo zapečatili v kupreno posodico. Ob sklepu slovesnosti smo jo položili v dolbino vkladnega kamna, jo zatrdili in zapečatili kot spominek prihodnjim rodovom.

Imenovano listino je v gladki, vezani besedi sestavil obče znani in čislani čast. g. duh svetnik Ivan Podboj, tedanji župnik topliški. Glasi se tako:

„Prostrana ti, župnija Prečna, kako si nepopisno srečna, ko novo cerkev v gotskem slogu gradiš na čast Gospodu Bogu in čudodelniku Antonu češčenja vrednemu patronu!“

„Farani za zidanje vneti so mnogo morali prispeti, a radi vse so žrtvovali, sosedje so pomoč nam dali, navdušeno je vse hitelo za božjo čast in krepko delo.“

V imenu božjem delo smo pričeli, ko smo devetnajst sto in sedem šteli, imeli Franca Jožefa cesarja, mogočne Avstro-Ogrske vladarja; ko v Rimu sveti oče Pij deseti na čelu stal je naši cerkvi sveti; ko doktor Jeglič vladal je škofijo, Anton Šmidovnik prečensko župnijo.

„Na sveti god apostolov prvakov slovesno — vpricho ljudstva in veljakov smo vkladni kamen v zemljo položili obred so doktor Elbert prošt zvršili.“

O Bog! Ti spremljaj to zidanje, dodeli srečno dokončanje, in zlivaj tu na faro Prečno nebeski blagoslov na večno! dokler bo živel rod slovenski na tej pokrajini Dolenjski!

Kamnosek je pa v zgodovinski kamen na zunanje lice vklesal in pozlatil napis: Lapis hic benedictus illustri festo ss. apostol. Petri et Pavli anni 1907. —

Iz Mirne peči. (Požar.) Dne 16. t. m. je izbruhnil ob 3. uri popoldne v Št. Jurji pri Mirni peči ogenj in v najkrajšem času popolnoma uničil trem gospodarjem vsa gospodarska poslopja z vsem živežem in obleko. Posestniku Janezu Cesar, kjer je začelo goreti, je pogorela tudi vsa živina, en par lepih volov, dva junca, ena lepa krava in štirje prešiči. Vslad hude vročine, ki je sedaj nastopila, je bila nevarnost tem večja, da pogori vsa velika vas Št. Jurje. Da se ni ogenj razširil na druga gospodarska poslopja, zahvaliti se je vrli domači požarni bramb. ki je takoj prihitela z brizgalno na kraj nesreče in tako omejila požar. Ogenj so povzročili, kakor se navadno največkrat sliši, zopet otroci. Pogorelci so zavarovani le za majhne svote in so radi tega hitre pomoči in podpore nujno potrebni. Obračamo se tem potem na usmiljena srca in č. župne urade s prošnjo, da nabirajo milodare za pogorelece. Darove hvaležno sprejema tukajšnji župni urad. Ant. Zore, župnik.

Iz Toplice se nam poroča: Dne 18. t. m. na rojstni dan presvitlega cesarja je imel milostni gospod škof Stariha slovesno pontifikalno mašo ob obilni azistenci in vdeležitvi domačinov in topliških gostov.

Iz Poljanice se nam poroča: Smrt. V Poljanici je nanagloma umrl g. Janez Petschauer, gostilničar in hišni posestnik; bil je krščanski socialc; umrl je ravno tam velezaslužni župan Fink. Izvrstna moža naj počivata v miru!

Sv. Križ pri Kostanjevici. Dne 8. avg. je bil občni zbor tukajšnje posojilnice. Na programu je bila volitev odbora in nadzorstva. Razen 3 prejšnjih odbornikov so bili izvoljeni 3 novi in sicer: Anton Mestek, Jožef Zevnik in Franc Hribar. V nadzorstvo so izvoljeni: kaplan Govekar, Jožef Glinšek in Franc Komlanec. Načelnik je zopet vrli g. Ivan Kerin, ki nad vse skrbno vodi veliko našo posojilnico. — Naši „Sokoli“ so zelo posiroveli, odkar imamo „Orle“; ti namreč niso nikdar varni ne samo pred grdimi, sramotilnimi psovki, ampak tudi pred — kolom. Vse to nas nič ne straši! V strahu pa bodo kmalu „Sokoli“, če ne bodo hitro prenehali s svojim „svobodomiselnim“ obnašanjem!

Raka. Pri volitvi zdravstvenega zastopa za občine Raka, Bučka, Studenec so izvoljeni Franc Siško, župan na Raki, Vinko Bon, trgovec in gostilničar na Raki, Alojzij Kunek, posestnik na Gradišču, Francišek Selak, posestnik na Bučki, Martin Golob posestnik v Spodnji Radeljci, Franc Žnideržič, pos. na Studencu in Alojzij Janc, pos. in gostilničar na Studencu. Namestnikom pa Franc Bajc, pos. z Ardra in Franc Veis, župan z Bučke, vsi somišljeniki slov. ljudske stranke. Razdirajoči poskusi so se ponesrečili. Lepo je bilo videti, kako je bivši predsednik kahal jezo nad novimi izvolitvami; v gostilni na Raki je tolkel ob mizo, da so kozarci brenčali okrog. Ali na misel nam je prišel pregovor: „Po toči zvoniti je prepozno.“ Po mizi tolči je pa brez uspeha.

Ajdovec, dne 16. avg. — Na Veliki Šmaren ob 10. uri zvečer je začelo goreti na podu posestnika Pavlička v Velikem Lipovcu. Ogenj se je razširil še na hlev in kaščo, ter na poslopje sosedu Ulčarja, kateremu je pogorela hiša (lesena), hlev in pod in vsi pridečki, ki so bili do sedaj že spravljani. Ljudje so hitro prihiteli na pomoč in omejili ogenj. K sreči ni bilo vetra, drugače bi bila šla cela vas. Človeške žrtve ni bilo in živino so vsi oteli še o pravem času. Sumničijo ljudje nekatere opijanene fantaline, ki so z gorečo smodko v ustih iskali na podu prenočišča. Ni pa izključeno, da bi bila zlobna roka to povzročila. Ljudje so vsi še preplašeni. Kako potrebna bi bila brizgalna za občino!

Iz Dalmacije. — (Od družega izletnika smo prejeli še en dopis, ki zadnjič priobčenega deloma spopolnjuje, deloma povdarja nove momente; zato ga objavimo. Uredn.) — Jugoslovani povdarjajo že več desetletij, da smo en narod, da spadamo pravzaprav v eno državo ter da se nam godi krivica s tem, ker smo državno in upravno ločeni. Zlasti odkar je pridružena Bosna in Hercegovina naši državi in smo se Jugoslovani krepko ojačili, prošinja nas vse vedno trdneje prepričanje, da smo mi en narod in da so meje, ki so postavljene med nami Slovenci in Hrvati na eni, med Dalmatinci in Bošnjaki na drugi strani, le umetne, da jih pravzaprav danes več ne čutimo.

Kar so pokazali poslanci S. L. S. v zadnjem času na političnem, to je pokazalo jugoslovansko kat. narodno dijaštvo na kulturnem polju. Meje med posameznimi plemenitimi jugoslovenstva ni več, vsi smo si bratje. To smo videli na sijajnem sestanku v Spljetu, ki se je vršil dne 3. in 4. avgusta. Bil je to doslej največji shod jugoslovanskega dijaštva, najživejši dokaz naše vzajemnosti in skupnosti. Udeležencev je bilo okrog 800 samega dijaštva. Zbrali smo se v Reki. Imeli smo poseben parnik, ki nas je odpeljal iz Reke v ponedeljek 2. avgusta zjutraj. Vožnja po morju je bila sijajna. Kjer so nas videli, kjer smo se vstavili, navdušenje je bilo povsod velikansko. Ko smo pluli mimo dalmatinskih vasi, zbrali so se naenkrat vsi prebivalci na obrežju in nas prisrčno pozdravljali. Zvonovi so zakljenkali, topovi so zagrmeli, narodne zastave so zavihrale v zraku. Vsem navzočim so se zaiskrila očesa bratskega navdušenja. Kar smo doslej vedeli in govorili, to smo sedaj najgloblje začutili: da smo si bratje po krvi in misli...

Dva prizora pa moram natančneje omeniti: to je sprejem v Zadru in Spljetu. V Zadru so nas sprejeli Talijani z žvižgom in kamenjem, tri naše so ranili na glavi. V Spljetu nas je čakala množica orožnikov in policije, ki so nas spremljali z nasajenimi bajoneti in golimi sabljami, da nas obrani, čujte: liberalcev in socijalnih demokratov! V prvem mestu nam je pretila nevarnost od naših narodnih sovražnikov, tujerodcev; v drugem pa od domačinov, liberalcev. Kakor nas je do solz ganil prisrčni sprejem v dalmatinskih vaseh, kjer nas je pozdravljalo prosto ljudstvo, tako nas je navdalo z gnjevom in ogorčenjem, da so nas morale v Spljetu čuvati sablje in orožniške puške pred domačini, ki so si — kot pravijo — zapisali na svoj prapor: svoboda! Tu smo se prepričali, da je liberalcev največji škododel narodni in jugoslovanski misli, napredku in pravi svobodi. Ta utis si je

odnesla jugoslovanska mladina od tega vsprejema za vedno kot trdno geslo.

Naše zborovanje se je vršilo v gledišču, ker povsod drugod so bili premali prostori za toliko udeležencev. Pogovarjali smo se o naši dijaški organizaciji in o kulturnem in gospodarskem stanju našega naroda sploh. Iskali smo pota, kako bi prišel naš narod do boljšega blagostanja in lepšega napredka. Pri tem se je pokazalo, da prednjačijo Slovenci v gospodarskem in prosvetnem delu za narod med vsemi jugoslovanskimi plemeni in vsi smo si jih izbrali za vzgled.

Iz Spljeta smo se po končanem sestanku peljali dalje v Dubrovnik. Prvotno smo menili iti v Kotor, znano trdnjavo na najjužnem delu Dalmacije, ali vihar na noč nam ni tega pustila. Vihar, blisk in tresk so spremljali našo ladjo, visoki valovi so jo zibali visoko semtertja; večina naših fantov je dobila takozvano „morsko bolezen“, ki jo naši rojaki-amerikanci dobro poznajo.

V Dubrovniku so nas čakali naši sopotovalci do Spljeta častiti gg. duhovniki, ki so imeli tam evharističen shod. Isti dan zvečer (četrtak 5. avg.) je bila v Dubrovniku velikanska evharistična procesija, ki smo se je i mi izletniki vdeležili. Bilo je nekaj veličastnega, kdor jo je videl, je ne pozabi celo življenje. Vse mesto je bilo v zastavah, zvečer pa krasna razsvetljava. Dubrovnik je znano staro katol. mesto. Iz Dubrovnika smo krenili zopet na Reko s svojim parnikom in od tod vsaki na svoj dom s prekrasnimi spomini.

Naj bi tudi naša mladina po izobraževalnih društvih mislila na isto pot. Skromno življenje ne bo drago; globoki vtisi, ki bi jih sprejeli doli, bi nam ostali v trajnem spominu. Videli bi eden najkrasnejših in najvažnejših delov naše bodoče jugoslovanske države.

A—ič.

Belokranjski glasnik.

Iz Semiča. Dne 8. avgusta se je poslovil od nas č. gosp. Alojzij Brecelnik, po katerem žaluje cela fara, ker si še tega nismo mislili, da nas bo tako hitro zapustil. Gospod je bil jako postrežljiv. Njegova spovednica je bila vedno obložena. Bog povrni gospodu, kar je dobrega storil v naši župniji, in ga podpiraj na njegovem službenem mestu.

Z Jelenjevsi, župnije Stari trg pri Poljanah, se javlja: Dne 6. avgusta t. l. je zginil štirinajstletni Miha Movrin iz Jelenjevsi, župnije Stari trg pri Poljanah. Bil je na paši. Malo je zaspal in blago je zašlo v tuji zelnik in napravilo škodo. Iz strahu pred očetom, da ga bode kaznoval, je deček neznan kam izginil. Oče njegov Miha Movrin prosi, ako je komu kaj znano o njegovem sinu, da mu naznani. Drugače je bil priden deček.

Domače novice.

POZOR! Krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom naznanjamo, da bomo imeli vse šolske tiskovine kakor do sedaj tudi zanjeprej v zalogi in sicer po najnovejših predpisih, kakor ukazuje c. kr. dež. šol. svet za Kranjsko z dne 16. januarja 1907, št. 4776. Tiskovine se bodo dobile ob pravem času ter se vljudno priporočamo J. Krajec nasl.

Profesor doktor J. Marinko, ki je poučeval verouk na novomeški gimnaziji 26 let, je bil s 1. avgustom na lastno prošnjo umirovljen. Ob tej priliki mu je deželni šolski svet izrazil pohvalo in priznanje za mnogoletno službovanje.

Cesarjev rojstni dan se je običajno slavil v našem mestu. Na predvečer je meščanska godba pred razsvetljenim okrajnim glavarstvom napravila serenado in potem obhod po mestu, istotako budnico zjutraj ob 5. uri. K pontifikalni sv. maši je prišla uniformirana c. kr. meščanska garda ter oddala navadne salve. Prisostvovali so vsi načelniki tuk. uradov.

Osebnosti. Prečastiti g. pater provincijal Placid Fabijani je dne 16. in 17. imel kanonično vizitacijo v tukajšnjem samostanu č. oo. frančiškanov. — Dr. Ivan Zoré, generalni prefekt v škofovih zavodih, dolenski rojak, se poda v Bejrut v Siriji na vseučilišče zbog bibličnih študij. — Dosedanji g. vikar Tomaž Klinar, ki je eno leto uspešno tu deloval, je včeraj zapustil naše mesto ter se podal v škofove zavode v Št. Vid. V sredo večer mu je v slovo še svirala meščanska godba in zapelo društvo rokodelskih pomočnikov. — Novi g. vikar Josip Gnidovec je včeraj nastopil. —

— **Novo šolsko leto na Grmu** se prične z mesecem novembrom. Gospodarji, ki želijo svoje sinove poslati v kmetijski pouk, naj se pravočasno zglase. Tudi letos se bo oddalo nekaj deželnih štipendij za sinove kranjskih posestnikov.

— **Nakup plemenskih kobil v St. Jerneju dne 9. septembra t. l.** C. kr. ministrstvo za deželno brambo je odredilo, da se ima nakupiti 16 plemenskih kobil, ki se prepuste prodajalcem, deloma pa drugim konjerejcem v privatno (brezplačno) porabo. Ta nakup se bo vršil v St. Jerneju dne 9. septembra, skupno s semnjem za remonte. Kobile, ki se bodo kupovale, morajo biti v starosti $3\frac{1}{2}$ do 7. leta, izjemoma tudi v starosti do 10 let. Visoke morajo biti najmanj 161 cm. Izhajati morajo od žrebcev iz kobilarn, ki so polukrvne angleške ali arabske krvi ali pa lipicanskega plemena. Prinesti je seboj tudi potrebna dokazila, kakor jih zahteva dotični razglas, ki se je poslal na posamezne občine od deželne vlade v Ljubljani.

— **Skrajšavanje trt.** Ko ni trta več v takem soku, da bi na novo odganjala in ko prične les spodaj zoreti, je čas, da se trte skrajšajo. Navadno nastopi ta čas sredi avgusta. Skrajšavanje trt je potrebno, da se izpostavi zemlja vplivu solnca in zraka in da trta tudi bolje in lažje zori. Trtno vršičevje se da dobro porabiti za zeleno krmo ali se pa tudi posuši za zimo, kar je letos marsikomu priporočati.

— **Skrbite za zdravo posodo!** Pri nas se rado primeri, da nam sod plesni in da se potem vino navzame dušca. Tako vino zgubi svojo vrednost in ni za kupčijo. Zato opozarjamo naše gospodarje na to, da skrbijo za zdravo posodo. Če je posoda plesnjiva, naj se skrbno očisti. Ravno tako je važno, da novo posodo prav pripravimo, predno jo napolnimo z moštom. Prihodnjič hočemo kaj več o tem napisati.

— **Dobra trava za naše kraje** je francoska pahovka. Ta trava zraste najvišja v senu in je zgodnja. V senu daje dolge bilke in manj perja. Izvrstna je v otavi, ker nam v otavi najbolj odraste in na dobrih tleh tudi v otavi cvete. Ta trava je prav dobra v sušnih letih in za suhe lege.

— **Krompirjeva bolezen.** Letos se je krompirjeva cima močno popalila, kar bo precej škodovalo pridelku. Ta bolezen pa ni krompirjeva plesenj, ampak tako imenovana pegavost krompirjevega listja. Pri tej bolezni dobi perje vse polno črnorjavih peg, vsled katerih se listi nazadnje popolnoma posuše.

— **Škoda po miših.** Letos so miši v nekaterih krajih močno nastopile in delajo veliko škodo. Želeli bi, da bi nam o tem prizadeti kraji kaj več poročali. Iz nemških listov povzamemo, da so v nekaterih vaseh pod Gorjanci miši popolnoma oklestile pšenico, rž in oves, tako da so morali dotične njive kositi in da jim je ostala samo slama. Proti mišim je treba v takih slučajih skupnega dela vseh prizadetih gospodarjev. Dobro sredstvo proti mišim je strup „Fuksol“, ki se polaga v luknje. — Löfflerjev bacil se je tudi že sem in tja izkazal kot dobro sredstvo. Tudi na Štajerskem se slišijo tožbe o škodi po miših.

— **Uspehi pašniških zadrug.** Pašniška zadruga v Neudorfu na Češkem je lansko leto mogla zabeležiti naslednje uspehe pri svojem prizadevanju za povzdigo živinoreje. Zadruga je za mlado živino od svojih članov v bližini svojega sedeža vzela v najem neko kmetsko posestvo za dobo 12 let. Posestvo meri 17.5 ha in znaša najemnina letnih 1200 kron. Zemljišče ni bilo mnogo let nič gojeno in oskrbovano. Zadruga ga je spremenila v pašnik, katerega je razdelila na šest delov in ga lansko spomlad obsejala in pognojila z 3000 kg čilskega salpetra. Pašna doba je znašala 131 dni (od 30. maja do 9. oktobra). Na pašo je 36 zadružnikov izpustilo 65 glav mlade živine, in sicer 43 telic in 22 juncov. Štiri živinčeta so se pasla le 99 dni, 4 pa 68 in eno 91 dni. Skupaj je znašalo število pašnih dni 8111. Predno je šla živina na pašo, so jo stehali in je znašala skupna teža 15.010 kg. Ko pa je bila paša končana, je bila vsa živina teža 21.160 kg. Prirastek na teži je znašal torej skupno 6180 kg, ali povprečno na dan in posamezno živinčce 0.752 kg. Najmanjši prirastek na teži je znašal pri juncih 80 kg, pri telicah 60 kg v 131 dneh; največji prirastek v istem času je bil pri juncih 180 kg, pri telicah 240 kg. Znatno razloček se je pokazal med junci in telicami, kar se tiče prirastka na teži. Dočim je 22 juncov v 2777 pašnih dnevih postalo težji za 2260 kg (ali povprečno na dan in posamezno živinčce 0.801 kg), znašal je prirastek na teži pri 43 telicah v 5334 pašnih dnevih 3899 kg, to je povprečno na dan in posamezno živinčce 0.727 kg. Stroški pri kilogramu žive teže so bili v prvem letu paše z ozirom na to, da pašnik še ni bil dobro zasejan s travo in ker se je razmeroma paslo malo živine, nekoliko večji kakor pri starejših, redno

oskrbovanih pašnikih. Obratni stroški so znašali leta 1908 pri tej zadrugi okroglo 3800 K, to je na dan in posamezno živinčce povprečno 46.8 h ali za 1 kg prirejene živine teže 62.2 h. Letos se bo paslo okoli 90 glav, pašnik bo vsled lanskega gnojenja in oskrbovanja dajal več paše, obratni stroški pa bodo ostali enaki, tako da se bodo produkcijski stroški zmanjšali skóro za tretjino. V jeseni lanskega leta so pašnik pognojili s 150 meterskimi stoti Tomaževze žlindre, 100 stoti kajnita in 100 stoti apna in ga dobro prevlekli z brano. Živino ženo vsak dan dvakrat na pašo, zjutraj in dopoldne, tako da ostane opoldne in čez noč v hlevu. Poskrbelo se je tudi, da ima živina na paši vedno dovolj dobre pitne vode, kar močno vpliva na ugoden razvoj živalij.

Ameriški novičar.

— **Uradna izjava glede amnestijske odločbe iz l. 1907.** „Glas Naroda“ objavlja: Ker se amnestijska odločba iz l. 1907 velikokrat napačno tolmači, navajamo sledeče uradno izjavo: 1. Prosilcu, katerega se zasleduje, ali se ga bode zasledovalo, ker je pred 2. decembrom l. 1907 pobegnil od nabora, se preiskava in kazni, ter vsled tega prestopka podaljšana službena doba odpusti in spregleda, če se prosilec naknadno osobno javi za postavno določeno vojaško službovanje pred 1. decembrom 1909 pri politični oblasti, pod katero je pristojna njegova občina. Mladenci, kateri so se v domovino povrnili in so bili pred izstopom iz tretjega razreda (namreč v 24. letu) asentirani, so podvrženi vojaški službeni dolžnosti; ako se pa oni vrnejo, oziroma so asentirani po izstopu iz tretjega razreda, so podvrženi vojaščini do 31. decembra onega leta, v katerem dopolnijo svoje 33. leto. Med tem časom morajo svoje dejansko službo in k tej spadajoče orožne vaje odslužiti, oziroma jih dopolniti. Na primer: Ako prosi v 26. letu stoječi stavni begunec pomiloščenja, se mora v za to določenem času sam osobno prijaviti, iti na nabor, in v slučaju, da je sposoben za vojaško službovanje, odsluži samo obvezano svojo dejansko službo, oziroma osem tednov vojaške vežbe in potem še one orožne vaje, ktere je še dolžan odslužiti. Če je pa stavni begunec 33. leto že dovršil in prosi pomiloščenja, mu ni treba iti na nabor, vendar pa se mora do najkasneje 31. decembra 1909 pri politični oblasti svoje občine prijaviti. 2. Vsi oni, ki pripadajo vojski in mornarici in kateri se niso pred 2. decembrom 1907 pokoravali vojaškim zapovedim, ko so bili klicani k službovanju, oziroma so prvič pobegnili in se tako odtegnili svoji vojaški dolžnosti in jih radi tega zasledujejo oblasti, ali pa imajo pričakovati zasledovanja ali kake disciplinarne kazni, se odpušča zasledovanje, preiskava in kazni, toda le pod tem pogojem, če se najkasneje do 1. decembra 1909 pri kaki politični ali vojaški oblasti glede prošnje za pomiloščenje osobno prijavijo. Tem osobam, ktere so deležne pomiloščenja, se všteje tisti čas, ko so pobegnile, v službovanje, zamujena prezentna služba in pa osem tedenska vojaška vežba se mora dopolniti popolnoma, zamujenih orožnih vaj ni treba odsluževati. 3. Za onega, kateri je pobegnil iz prezentne službe ali pa iz izjemnega aktivnega službovanja, ni pomiloščenja. Takemu beguncu se pregleda preiskava in kazni le potom najvišje milosti, seveda le takrat, če je pobegnil prvič in govore zanj olajšujoče okolnosti. V tem slučaju je državno vojno ministrstvo pooblaščenost stavljati Njegovemu Veličanstvu posebne predloge. — V Ameriki bivajoči naj se zglasijo pri generalnem konzulu v New Yorku ali v Chicagi.

— **Ely, Minn.** — Dne 3. julija se je tu poročil g. Alojz Belaj z gđc. Marijo Matko. — Dne 5. julija je naš preč. Monsignore Rt. Jos. J. Buh krstil 3 Chipeva Indijance in sicer: Andrejček, tri mesece star; Helena, 4 leta, in Margareta, njih mati, pa štirideset let stara, rojena pod imenom Jamaskovisi, omožena s pol-Indijancem. — Tukaj vlada huda suša; že 2 meseca ni bilo pravega dežja, da bi namočil zemljo. Po pašnikih in senožetih je postalo vse rujavo, le v močvirjih ima živina še nekoliko paše.

— **Joliet Ill.** Predsednik K. S. K. J. Anton Nemanič se je vrnil iz Evrope koncem julija. Zdravil se je v Karlovih Varih na Češkem, obiskal svoj rojstni kraj v Belikrajini ter okrepečan dospel na svoj tukajšnji novi dom. — Č. g. Jurij Trunk, župnik iz Beljaka je obiskal tudi naše mesto. Mudil se pri č. g. župniku F. Šušteršiču, ogledal tiskarno „Amerikanskega Slovenca“, od tu pa odrinil radi kratko odmerjenega časa zopet v Evropo. — Omožena Slovenka Marija Rogan je zbolela na umu ter je bila oddana v državno blaznico v Kaukakee.

— **Ironwod Mich.** — Dne 4. julija so našli vsled dima zadušenega v jami železno-rudarske družbe Jožefa Fritz. Doma

je bil iz Dol. Pogorel, Stari trg, okraj Črnomelj. Zapušča mlado vdovo z enim sinčkom in mnogo sorodnikov. Kot ud društva sv. Jožefa K. S. K. Jednote je bil slovesno pokopan.

— **Moško.** V Marseill na južnem Francoskem je to poletje priplula ameriška vojna eskadra. Na nedeljo je korakalo 150 katoliških mornarjev v cerkev, da spolnujejo božjo in cerkveno zapoved. Pobalinska druhal jih je pa na potu tje in nazaj zasmehovala, zaničevala in zasramovala. Ko so to drugi protestantovski mornarji videli, so to zasramovanje smatrali tako, kakor bi se to bilo godilo ameriškim mornarjem sploh; v ponedeljek je korakalo v paradni obleki 1200 protestantovskih mornarjev v vrstah v isto katoliško cerkev, da protestirajo javno proti takemu sramotnemu početju in da pokažejo, kakoršna je verska prostost v Ameriki; ko je pobalinska druhal to manifestacijo videla, se je osramotena skrila. Tako se je godilo v državi „prostosti“.

— **Iz Forest City, Pa.,** se javlja, da je tam dne 20. julija umrl rojak Franjo Bregar in sicer po kratki bolezni. Doma je bil iz Hotiča na Kranjskem in star je bil 50 let. Bival je tam več let, toda prihranil si je le malo. Pokojnik je bil član društva sv. Josipa. Imenovano društvo mu je priredilo lep pogreb.

— **Centralia, Wash.** Tu se je ponesrečil rojak J. Lazar. Peljal se je na vozu, konji so se splašili in padel je tako nesrečno iz voza, da je čez tri dni umrl v bolnišnici vsled poškodb. Rajniki je bil zavarovan. Doma je iz Litije na Kranjskem. Pogreba smo se udeležili v prav velikem številu ter ga častno in lepo pokopali.

— **Trinidad, Colo.** Dne 6. jul. zjutraj se je pripetila strašna eksplozija v rudniku „Cedar Hill Coal and Coke“-kompanije tu blizu pri Tellervillu, vsled katere je bilo devet delavcev usmrčenih. In med temi so bili žal tudi trije naši rojaki, namreč: Jožef Obrenca, neoženjen; Anton Smrček, star 37 let in oženjen, ter Anton Prus, star 31 let in oženjen. Trupla vseh ponesrečencev so bila grozno ožgana in jih je bilo težko spoznati. Rudnik je bil prišel z delom šele pred par meseci.

— **Joliet, Ill.** — Poročena sta bila 14. julija v naši cerkvi Anton Križan, rojen v podzemeljski fari na Belokranjskem, in gdčna. Lotje Pavlin, rojena v Chicagi. Poročil ju je dom. župnik, č. g. F. S. Šušteršič. Nevesta je bila zadnja leta odlična članica našega cerkvenega pevskega zbora, ki je tudi v bodoče ne bi rad pogrešal, kajti tako pridne pevke, kakor je vedno bila nevesta, so neprecenljive. Poleg tega se je odlikovala pri vseh slovenskih prireditvah, ker je bila vzgojena v slovenskem duhu, dasi rojena v Ameriki.

„Amer. Slovenec“.

Raznoterosti.

* **Sekuliranje dvakrat ne bom plačal.** (Resničen dogodek.) V neki občini na Dolenjskem je živel pred več leti okrajni sluga Andrejec. Bil je star vojak, vesten v svoji službi. Posebno natančen je bil, kadar je imel komu vročiti kak opomin ali povelje. Nekega dne dobi od svoje gosposke povelje iztirjati globo od nekega fanta, ki se je bil vrnil iz Amerike. Nesel mu je tudi poziv v ječo, ker se je odtegnil naborni dolžnosti. Poziv je bil seveda nemški, zraven pa priložen nemško spisan ček. Andrejec vzame poziv v roke in bere: sechs, acht, zwanzig, — šest, osem, dvajset, Arrest — ječa; zelen list je za sekulirungo. „Dobro“, reče zadovoljen, „že vem, kaj je. Ta gospodar mora plačati 20 kron sekulirunge; ako tega ne stori, bo zaprt 6 dni, kazni je nastopiti v osmih dneh.“ Nemudoma vzame gorjačo, poziv, zelen list ter hiti brzo v dotično vas. Ko pride v hišo, postavi se po vojaško, pozdravi in reče: „Tukaj sem vam prinesel poziv, da plačate takoj na bližnji pošti 20 kron sekulirunge. Ako tega ne storite, bote prišli 6 dni v ječo. Kazen je nastopiti v osmih dneh.“ Vsa družina strmi, oče ves nevoljen reče: „Sekulirungo sem že plačal, dvakrat je ne bom.“ „Podpišite vročilnico,“ zahteva sluga ter odide. Sedaj se družina posvetuje, kaj da je storiti. „Pojdi v župnišče,“ reče žena, „nesi seboj poziv in zeleni list, gospod ti bodo vse pojasnili.“ Gospodar hiti v župnišče, pokaže poziv in zelen list ter pripoveduje, kar mu je sluga naročil. Župnik pogleda oboje, se nasmehne in reče: „Vaš sin se je vrnil iz Amerike. Za vojaško službo ni. Kot begunec mora plačati 20 kron kazni na ta zelen list. Zaprt bo 6 dni; kazni je nastopiti v 8 dneh.“ „To pa verjamem,“ kima zadovoljno oče, „sekulirungo sem že plačal. Saj imam pobotnico doma.“

„Amer. Slovenec“.

* **Kako vzbuditi mladino veselje do narave?** Da bi vzbudil veselje do dela na deželi, je učitelj Rosper na Angleškem

zagradil njivo in jo izpremenil v velik vrt, v katerem je napravil 12 velikih gred, in vsako gredo je razdelil na 15 manjših. Ob vhodu v vrt je dal postaviti malo utico, v kateri je bilo 12 miz in različnega orodja za dvanajst ljudi za vsakega posebej. Potem je razdelil med fante 15 vrst semen od rastlin, ki so na Angleškem najbolj znane in koristne. Vsak je moral po eno malo gredo posejati s temi semeni in potem skrbeti ves čas za svoj oddelek. Od pridelkov ostane polovico fantom, polovico pa dobi učitelj, ki si tudi vse natanko zapisuje. V prostih popoldnevih poučuje vrtnar 3 ure na teden o vrtnarstvu, in učitelj razlaga 3 ure o znanosti vrtnarstva. Vsi učenci, ki imajo grede, so dolžni celo leto obiskovati predavanja. S tem je vzbudil med fanti tako zanimanje in ljubezen do narave, da so si mnogi napravili doma sami vzorne vrtove, ki dajejo materam dovolj dobre zelenjave, in je veliko slabega preprečil med mladino in veliko ljudi ohranil na deželi. Prvikrat je to poizkusil l. 1899. in še sedaj z dobrim uspehom nadaljuje.

„Amer. Slovenec“.

* **Izvoz živine in mesa iz avstro-ogrske monarhije v inozemstvo l. 1908.** Lansko leto pomnožil se je izvoz živine prav znatno ter se je v primeri z izvozom v letu 1907 skoraj podvojil: — dočim se je predlansko leto izvozilo 180.184 kosov klavne živine v vrednosti 50.084.013 K izkazujejo uradni podatki za leto 1908 izvoz 359.405 glav živine v vrednosti 81 mil. 497.802 K, tako da je poskočil ta izvoz v zadnjem letu za več nego 31.4 mil. kron. Izvoz mesa ostal pa je lansko leto na prejšnji višini; izvozilo se je vsega skupaj 25 tisoč 968 meterskih stotov mesa in mesnih pridelkov v vrednosti 4.78 milijonov kron. Med odjemalci naše monarhije imenovati se mora v prvi vrsti Italija, v katero se je prodalo 103.365 glav goveje živine, 17.126 prašičev in 3818 ovac, dalje Nemčija, v katero se je izvozilo 94.906 goveje živine, 1445 prašičev in 9615 ovac, potem Švica, v katero se je prodalo 10.435 goveje živine, 3156 prašičev in 19.305 ovac. Na četrto mesto pride Rumunija, kamor se je poleg 1172 govedi in 40 prašičev izvozilo 71.198 ovac. Nato slede še Francija in Belgija kot odjemalke ovac, katerih se je izvozilo v prvoimenovano državo 21.016, v drugo pa 3313 kosov.

* **Zeppelinov zrakoplov v Kolinu.** Zeppelinov zrakoplov je dospel v četrtek srečno v Kolin. Pričakovala ga je velikanska množica, ki ga je pozdravila z največjim navdušenjem. Vse polno ljudi je splezalo na strehe hiš in zgodilo se je tudi več nesreč. Padlo je namreč s streh več oseb, posebno otroci so se hudo poškodovali.

„Gorica“.

* **V štirih dneh iz Amerike v Evropo.** V torek je dospel v Bremen parnik severonemškega Lloyda „Lusitania“, ki je v 4 dneh priplul iz New-Yorka v Bremen.

Smešnice.

(Pred mojstrom.) Pomočnik! „Oženil bi se rad!“ — Mojster: „Kaj vam pa pade v glavo?“ — Pomočnik: „Da gospod mojster! Rad bi bil sam svoj!“ — Mojster: „To je nesmisel! Sam svoj hoteti biti in se oženiti!“

(Vsakdanjo.) A: „Slabo, slabo gre moj obrt; vedno več moram doplačevati!“ — B: „Potemtakem bi jo jaz opustil.“ A: „Ob čem naj pa potem živim?“

(Časovno.) Jurij: „Zakaj pa tvoj sosed prodaja blago pod svojo ceno?“ — Jože: „Popolnoma prav; kajti za manj, kakor je dal on za blago ne more ga prodajati; ker on sploh niti vinarja ni plačal za njega.“

(Pot v nebesa.) Župnik si je dal pred župniščem napraviti lepo cesto ter pomaga tudi sam pri tem delu. — Neki uradnik iz mesta prišedši tja ogovori župnika zaničljivo: „Kakor vidim, delate lepo cesto; ali to ni pot v nebesa.“ — Župnik odgovori: „To seveda ni, ker bil bi zares velik čudež, da bi videl vas na njej.“

(Smeš.) Oče: „Pepček, pusti vendar svojega brata Mirkota pri miru! Kaj ga toliko šegačeš! Ali ne vidiš, da ti bo od smeha počil?“ — Pepček: „Zató, ker Mirko bere smešnice, pa se jim drugače ne more smejeti.“

Sejmi na Dolenjskem v mesecu avgustu.

V Novem mestu vsak ponedeljek prasičji semenj; v Mokronogu 21.; v Št. Jerneju in Kočevju 24.; v Ambrusu 25.; letni sejm v Novem mestu 31.

Darovi za novo župno cerkev v Prečni.

Darovali so v kronah: I. Aš 1, A. Š. 1, Ana Jerman 1, po c. kr. konzultatu v Aleksandriji kot volilo Uršule Brudar 200, Kavšek Marija 1, Božič Franc 10, Sitar Alojzij 2, Ana Bobek 5. — Bog blagoslovi!

Loterijske številke.

TRST, 14. avgusta 31 84 63 73 86

Ustanovljeno **IVAN SVETEC** Ustanovljeno
1899 brivec in vlasuljar 1899

izdeluje vsa vlasuljarska dela, kupuje zmešane in rezane ŽENSKÉ LASE po najvišji ceni. V zalogi ima vse toaletne stvari, posebno svetovno znani original Bayrum tekočina proti izpadanju las in prhut, prhut izgine tekom enomesečne uporabe popolnoma po njegovem navodilu. Pravi Amerikan-Petrol tudi proiskmašen za rast pomladka las posebno pri otrocih. (11-24-20)

Neprecenljiv Nusiol, barvilo za lase in brade, prekaša vse dosedanje iznajdbe, čudovit uspeh sedajnosti, neškodljiv, zdravniško preiskan.

Zraven tega priporoča svoj Brivski Salon, urejen z najnovejšimi komforti, s hitro, čisto, dobro postrežbo želeč mnogobrojnega obiska.

Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

41 hektolitrov belega odlikov. vina in 29 hektolitrov izvrstnega cvička

je na prodaj pri (181-2-2)

Neži Rome v Sevnem pod Trško goro.

Stavbeno podjetje

Znidarčič & Stepančič

Gorica, ulica Mattioli

filijalka v Kandiji pri Novem mestu

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se toplo priporočata

(170-0-5)

Znidarčič & Stepančič.

Prodaja apna.

V ponedeljek dne 23. avgusta t. l. se bode začelo prodajati na Ruprčvrhu apno.

P. n. odjemalci naj se oglasio pravočasno. (184-0-2)

Prodaja dol.

vina.

Podpisani ima v svoji kleti zalogo izbornega vina lastnega pridelka iz sloveče Trške gore in Sejenice in sicer rdeče liter od 24 vin. naprej medtem na novomeški letošnji razstavi s prvim darilom odlikovano, potem izvrstno belo vino (traninec, rizling, bela tična itd.) liter od 30 vin. naprej. (185-2-2)

Vilj. Pfeifer v Krškem.

Hiša

v najem ali pa tudi na prodaj

je pod ugodnimi pogoji. Plačilo lahko na obroke. Natančneje pri Jerneju Sitar v Šmihelu pri Novem mestu. (162-0-5)

Steckenpferd lilijino mlečno milo

Najmilejše milo za kožo kakor tudi proti pegam!

(54-20-13)

Dobi se povsod!

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo 69-0-21)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obre- 4¹/₂ 0 na leto brez odbitka rentnega davka, stuje po 2 0 katerega sama iz svojega plačuje.

Oznanilo.

(179-3-2)

Martin Šenica iz Sela št. 5 pri Toplicah proda prostovoljno

hišo, hlev, klet in nekoliko vrta, več parcel njiv in nekaj gozda.

Kupna cena se izve pri njem kdor misli kupiti. (189-3-1)

Nova najmodernejše urejena hiša

je v Kandiji po vredni ceni na prodaj. Ima 6 sob, kopalno sobo, kuhinjo, 2 kleti in več drugih prostorov ter vodovod. — Okolu hiše je vrt z lepo ograjo. (183-3-3)

Natančneje pri upravnistvu „Dol. Novic“.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dné 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOÚVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-25)